

Een geslaagde groepsfoto?

Hoe ver zijn we als samenwerkingsverband met het Onderwijszorgprofiel van onze scholen? En hoe gaan we dat profiel gebruiken? Deze vragen stonden centraal op maandag 10 oktober op de bijeenkomst voor zorgcoördinatoren. Een kleine zeventig zorgcoördinatoren waren naar hartje Rotterdam getogen om hierover met elkaar te spreken. Belangrijkste conclusie: op enkele deelnemers na vindt iedereen het Onderwijszorgprofiel een goed middel om de zorgaanpak van scholen helder te krijgen. Tegelijkertijd werd geconstateerd dat we na deze eerste oefening nog veel kunnen verbeteren aan dit instrument.

Na een prima lunch en gezellig netwerken bespreken deelnemers in kleine groepen tien concrete casussen die veel herkenning oproepen. Deze bijvoorbeeld: jouw school krijgt een aanmelding van een jongen van twaalf die makkelijk leert, maar moeite heeft met luisteren. Hij is snel agressief en in groep 8 waren er regelmatig conflicten. Het is noodzakelijk te bouwen aan een vertrouwensrelatie met de mentor. Laat je hem meteen toe? Of is er twijfel? Maar voor deze casusbesprekingen van start gaan, zijn er eerst inleidingen. Van Kees Blaauw en Bertil Boshuizen, beiden van bureau Koers VO.

Focus op kind

'Als je snel wilt gaan, ga dan alleen. Als je ver wilt komen, ga dan samen'

Dit is het overkoepelende motto van deze bijeenkomst. Kees Blaauw praat over de stand van zaken rond het Onderwijszorgprofiel. Vrijwel alle schoollocaties van Koers VO hebben het format van het Onderwijszorgprofiel ingevuld. Dit is een hele goede start!

Het verhaal van Kees is één groot pleidooi om de focus vooral op het kind te houden, de leerling, en om daar heel goed naar te kijken.

Bertil Boshuizen praat over de aanstaande nieuwe wetgeving rond passend onderwijs, die er hoe dan ook gaat komen. Die wet verplicht samenwerkingsverbanden een Onderwijszorgplan te hebben voor 1 maart 2013. Ook is het dan een wettelijke plicht voor scholen om te werken met een Onderwijszorgprofiel.

Bertil vindt dat we het als Koers VO niet slecht doen. "We beginnen bepaald niet bij nul, we hebben als Koers al de nodige ervaring." Koers werkt al een aantal jaren met de Educatieve kaart – die andere samenwerkingsverbanden soms nog niet hebben – en het Onderwijszorgprofiel is daar een verdere uitwerking van. Ook vindt hij: "Onze scholen zijn eraan gewend om digitaal aan te melden via Onderwijs Transparant. We zitten er als Koers bovenop. Met één druk op de knop kunnen we per dag zichtbaar maken welke leerling geen plek heeft."

Zijn verhaal gaat ook over de veranderde visie van Koers VO, waarin we de omslag maken van het medische model naar handelingsgericht werken. "We willen niet langer voortdurend verwijzen, want dat leidt tot weinig. We willen proberen zaken zoveel mogelijk op school op te lossen. De school verandert van vindplaats naar werkplaats. Wat we nodig hebben zijn hele goede scholen!"

Profiel als instrument

Bertil neemt vervolgens het proces tot nu toe onder de loep. Vorig jaar november zaten we ook bij elkaar. We kozen er toen voor om te beginnen met het Onderwijszorgprofiel als instrument voor communicatie. De eerste stap is nu gezet: we hebben een instrument én iedereen heeft dit nu voor het eerst ingevuld. Nu gaan we bekijken hoe we het instrument kunnen gebruiken. En kunnen we met dit format ook al iets zeggen over de andere invalshoeken (ontwikkeling, dekkend netwerk, spreiding van onderwijsbehoeften en financiën)? "We hoeven de vijf invalshoeken niet allemaal tegelijk te realiseren. Het gaat stap voor stap, rustig aan."

Over de totstandkoming van het juiste profiel met de bijbehorende werkwijze zegt hij: "Tussen nu en de kerstvakantie moet redelijk duidelijk worden wat de volgende stap is. Daarna hangt het van jullie af. Ik heb wel een idee over de richting. Het gaat erop neerkomen dat we als samenwerkingsverband afspraken maken over basiszorg, we moeten helder krijgen wat minimale zorg is. Scholen moeten dat zelf oppakken. Vervolgens moeten we met elkaar in overleg over wat de extra zorg inhoudt."

Hij vertelt dat er in onze regio mogelijk meer thuiszitters zijn maar beëindigt zijn verhaal met een opsteker: "Vergeleken met anderen hebben wij in onze regio minder rugzakleerlingen en minder VSO-leerlingen. We zitten in een proces van ontzorgen naar ontwerpen. Iedereen is straks architect voor z'n eigen school."

Scherpe foto

Als je het Onderwijzorgprofiel vergelijkt met een foto, hoe is die dan 'gelukt'?

In elf verschillende groepjes zitten de deelnemers bij elkaar, ingedeeld naar onderwijstype, om hierover ervaringen uit te wisselen.

Ze vertellen hoe het Onderwijzorgprofiel is ingevuld. Dat blijkt onderling te verschillen. Op de ene school deed de directie dat, op de andere de zorgcoördinator en op weer een andere school is dat gezamenlijk gebeurd. Het bleek een goed bespreekstuk binnen de school.

Het invullen geeft veel inzicht en houdt de eigen organisatie tegen het licht, als een soort spiegel. Er zijn veel vragen: hoe gaat het nu verder? De ene school wil meer diepgang, de ander vindt het te oppervlakkig. Scholen verschillen onderling van mening.

Een andere opmerking: het gebrek aan fijnmazige mogelijkheden in de antwoorden, de indeling was soms te zwart-wit. De vragen waren ook niet altijd duidelijk. Als voorbeeld werd genoemd 'het in beeld brengen van vorderingen'. Ook vonden sommige deelnemers dat er profielen per onderwijstype zouden moeten zijn, maar anderen vonden juist weer van niet omdat dit te veel tijd zou kosten.

Sommige scholen denken veel expertise in huis te hebben, maar door het invullen van het profiel blijkt dat tegen te vallen. Andere scholen hebben de expertise wel maar hebben niet de uren beschikbaar om die daadwerkelijk in te zetten.

Prikkelarme omgeving

Terug naar het begin van dit verhaal. De casussen. Door die groepsgewijs te bespreken reflecteer je op je eigen Onderwijzorgprofiel. De vraag is: wie past bij mijn 'foto'?

De ene casus gaat over een leerling met fysieke beperkingen waarvoor een begane grond lokaal of een lift nodig is. Heb je die niet als school, dan wordt het lastig. Een andere gaat over een meisje met een dyslectieverklaring dat werkt met Kurzweil. Haar ouders verzoeken dringend om spelfouten alleen te rekenen bij het vak Nederlands. Voor de ene school blijkt dit een bottleneck, de ander past zich hierbij aan. Of neem de casus over een leerling met hevige faalangst die een mentor nodig heeft met invoelend vermogen die tijd kan maken voor individuele aanmoediging. Kan je dat waarmaken als school? En zo is er ook een zij-instromer die ernstig werd gepest op haar vorige school en nu behoefte heeft aan extra positieve aandacht. Of een leerling die een prikkelarme omgeving nodig heeft met heel duidelijke afspraken.

Het zijn allemaal maar fictieve voorbeelden, maar goed herkenbaar voor de deelnemers. Er volgt in veel gevallen een geanimeerde discussie, waarbij scholen op dezelfde casus verschillend reageren. Dat biedt perspectieven! Hoewel, een prikkelarme omgeving blijkt niet overal mogelijk. "Voor zulke leerlingen blijft een school als De Pilot nodig, of de Meerpaal", zo vindt iemand.

Eerlijke informatie

In de discussies is het algemene gevoel dat een school wel leerlingen met een extra zorgbehoefte aan kan, maar liever niet meer dan één of twee per klas. "Méér, daar kan ik niet mee aankomen bij mijn docenten," zegt iemand. Ze zijn het erover eens dat de handelingsbekwaamheid van docenten vergroot moet worden. Maar die boodschap komt niet altijd aan. Er zijn nog steeds docenten die hun vak voorop zetten. Sommige vinden: 'ik geef aardrijkskunde, of Engels, en ik hoef er niks mee.' In een ander groepje gaat het over eerlijkheid. Een verwijzende vo-school geeft niet altijd duidelijke

informatie aan de nieuwe school over een zij-instromer. Veel docenten denken dat ze een leerling afvallen als ze problemen van die leerling duidelijk benoemen. Maar het gaat erom dat de 'gebruiksaanwijzing' duidelijk moet zijn. Zou de verwijzende school onderwijszorgbehoeften wel eerlijk benoemen, dan kun je als ontvangende school beter beoordelen of je te bieden hebt wat die leerling vraagt. Iemand zegt hierover: "Die eerlijkheid lukt alleen als je elkaar kent, als er vertrouwen is in elkaar." Oké, daar werken we aan binnen Koers...

Het onderwerp eerlijkheid geldt ook voor het invullen van het profiel. Soms leeft er aarzeling, want als iets in je profiel staat, kunnen daar dan ook rechten aan ontleend worden? Er is behoefte aan duidelijkheid hierover en het is daarmee een onderwerp dat nadere bespreking nodig heeft. Het hangt er maar vanaf wat je met elkaar afspreekt.

Voorlopige antwoorden

In het laatste programmaonderdeel geeft Annemarie Rodenburg met behulp van google maps een indruk van de ingevulde Onderwijszorgprofielen van de scholen in onze regio. Daaruit blijkt dat het aanbod van scholen heel divers is. De meeste scholen hebben bijvoorbeeld wel aanpassingen in het onderwijs voor taal- en rekenachterstanden. En ruim 44% van de scholen heeft minder dan acht docenten voor een klas. Dat percentage geldt ook voor het weinig wisselen van lokalen. 53% van de scholen is rolstoelvriendelijk. De lijst is lang, het voert te ver in het kader van dit verslag om alle uitkomsten te benoemen. Een rapportage met meer informatie is in de maak.

Marijke Terwisscha van de CED-Groep sluit de bijeenkomst af, die eindigt met een paar open vragen. De groepsfoto is genomen, hoe gaan we nu verder?

Vinden we het Onderwijszorgprofiel Koers VO geschikt als instrument voor communicatie? Bijna iedereen vindt van wel, zo blijkt uit de achteraf ingevulde formulieren. Wel is een ruime meerderheid van mening dat er aanpassingen nodig zijn om het Onderwijszorgprofiel scherper te krijgen. Een minderheid van tegenstemmers vreest dat scholen het profiel niet helemaal eerlijk invullen, of vindt het profiel te oppervlakkig of te zwart-wit.

Een andere vraag is of het Onderwijszorgprofiel gepubliceerd kan worden, en voor wie dan. Meer dan eenderde vindt van niet, de andere eenderde vindt: alleen voor Koers VO-scholen en de rest zegt volmondig ja. Op de vraag naar belangrijkste aanbevelingen kwamen tientallen reacties. Enkele die verscheidene malen werden genoemd: zorg voor een dekkend netwerk, helder krijgen wat we precies gaan doen met het profiel. Waar willen we naar toe, en met name wat doen we bij de toelating, hoe vaak passen we het profiel aan en: we moeten niet te snel willen gaan. Scholen zien het Onderwijszorgprofiel dan wel als communicatiemiddel, maar eerst moeten er vragen beantwoord zijn zoals: voor wie maken we het profiel en op welke termijn doen we er concreet iets mee. Nodig is goed samenspel tussen directie en zorgcoördinator en meer kennis en vaardigheden bij docenten. Dat ziet eruit als een voorlopig mooie oogst.

Als iedereen zo'n beetje sufgekletst dan wel ingedut is, komt als echte afsluiter een brassband de zaal in stormen. Tenminste, naar het geluid te oordelen lijkt dat zo. Het blijken drie mannen en een vrouw te zijn die enthousiast muziekinstrumentjes uitdelen. We moeten eraan geloven!

Het is weer een typische Koers afsluiting, waarna iedereen zich op een glaasje en de overgebleven broodjes kan storten. Om nog veel na te praten over het Onderwijszorgprofiel en vooruit te kijken op de nabije toekomst. Op naar 28 november: de volgende bijeenkomst voor zorgcoördinatoren, dan over de zorgplicht!

